

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาในการกระทำความผิดทางเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำ แก่สมาชิกในครอบครัว

อร จันทนารพินท์¹

อัจฉริยา ชูตินันทน์²

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 กรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง และกรณีการกระทำต่อผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ทำให้บทบัญญัติมาตราดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดทางเพศที่ได้กระทำ แก่สมาชิกในครอบครัวได้

ดังนั้น การกำหนดเหตุจรรยาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทางเพศต้องได้รับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 จึงควรหมายรวมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้ปกครองตามความเป็นจริง หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือให้ทรัพย์สินแก่การยังชีพ ได้กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครองและกรณี ผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ หมายถึง พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน พี่หรือน้องของบิดา พี่หรือน้องของมารดา บุตรของพี่หรือน้องของบิดาหรือมารดา ผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา หรือบุตรของผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา ได้กระทำต่อผู้ถูกกระทำซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ด้วย

ABSTRACT

The objective of this thesis dissertation was to explore the designation of serious incidents involving sexual harassment under Article 285 of the Criminal Code in cases involving actions taken against family members. Current findings indicate that there is no coverage for cases where step-fathers or step-mothers are the perpetrators in committing wrongdoing against step-children, cases where the perpetrator is a person who exercises the authority of a guardian in committing wrongdoing

¹ นักศึกษาลัทธิสุตฺรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

against the minors under their guardianship and cases involving wrongdoing against people who are relatives whose ages do not exceed 18 full years. Hence, the aforementioned legal code is not sufficiently effective in suppressing sexual harassment committed against family members.

Therefore, designating serious incidents to ensure that perpetrators of sexual harassment are more heavily penalize under Article 285 of the Criminal Code should include cases in which step-fathers and step-mothers are the perpetrators in committing wrongdoing against step-children. Cases where the perpetrator is a person who exercises the authority of a guardian means a person who takes part in the care and education of a minor, or gives assets to materially support a minor, commits wrongdoing against the minors under their guardianship. And cases involving relatives mean siblings with the same parents, siblings with only the same father or mother, older or younger siblings of fathers (paternal aunts and uncles), older or younger siblings of mothers (maternal aunts or uncles), children of older or younger siblings of parents (paternal or maternal cousins) who commit wrongdoing against victims whose ages do not exceed 18 full years.

1. บทนำ

การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นภัยที่น่ากลัวสำหรับเด็กและสตรี และก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อโดยเฉพาะด้านจิตใจ ทำให้เกิดอาการเสียขวัญ หวาดผวา กลัวถูกคุกคามชีวิต ตื่นตระหนกง่ายกว่าปกติ หากผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นเด็กและเติบโตขึ้นโดยขาดการรักษาด้านจิตใจที่ดีพอ อาจทำให้อาการกลายเป็นบุคคลที่มีอาการกลัวเรื่องเพศ กลัวการมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนั้นอาจกลายเป็นคนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ มีอาการต่อต้านสังคมส่งผลทำให้ไม่อยากไปโรงเรียน ผลการเรียนตกต่ำ บางคนหันเข้าหายาเสพติดเพื่อหวังจะลืมสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองทำให้อาการกลายเป็นปัญหาอื่นตามมาเป็นลูกโซ่³

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ทำการสำรวจข่าวเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันของไทย 14 ฉบับ ตลอดปี พ.ศ. 2558 พบว่าผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและสตรีส่วนใหญ่เป็นคนใกล้ชิดตัวและบุคคลในครอบครัวของเหยื่อคิดเป็นร้อยละ 52.7 ส่วนผู้กระทำที่เป็นคนแปลกหน้าหรือรู้จักกับเหยื่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 47.2⁴ สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่อจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของมูลนิธิปัญหา หงสกุล ซึ่งพบว่า นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ถึงวันที่ 19

³ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ผลวิจัยซ้ำซ้อน “เหยื่อทางเพศ” เด็ก ยิ่งต้องห่วง, [Online]. ค้นหาได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/4229-0“เหยื่อทางเพศ”%20“เด็ก”%20ยิ่ง%20“ต้องห่วง”.html>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.

⁴ สำนักข่าวไลน์ทูเดย์, เข้าใจภัยข้ามชั้นผ่านสถิติ : สำรวจเนื้อหาข่าวข้ามชั้นบนหน้าหนังสือพิมพ์ไทย, [Online]. ค้นหาได้จาก <https://today.line.me/th/pc/article//เข้าใจภัยข้ามชั้นผ่านสถิติ+สำรวจเนื้อหาข่าวข้ามชั้นบนหน้าหนังสือพิมพ์ไทย-gqr71N>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.

ธันวาคม 2560 ได้ให้ความช่วยเหลือเหยื่อที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศรวมทั้งสิ้น 612 ราย โดยพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักเป็นคนที่รู้จักกับเหยื่อ รองลงมาคือเป็นญาติ และบิดาเลี้ยง ตามลำดับ⁵

อนึ่งประมวลกฎหมายอาญามีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ถึงมาตรา 287/2 และเนื่องจากผู้กระทำความผิดบางรายเป็นคนใกล้ชิดตัวของเหยื่อ หรือเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเหยื่อ หรือเป็นผู้ที่เหยื่อต้องตกอยู่ใต้อำนาจ เช่น เป็นบิดา มารดา ญาติ คนในครอบครัว ผู้บังคับบัญชา ครูบาอาจารย์ ด้วยสถานะของผู้กระทำเหล่านี้ ทำให้เหยื่อต้องอยู่ในสภาวะจำยอมให้การล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาจึงบัญญัติให้การกระทำความผิดทางเพศต่อผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจข้างต้นเป็นเหตุฉกรรจ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 285 กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้กระทำได้กระทำความผิดตาม มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 หากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำแก่ (1) ผู้สืบสันดาน (2) ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล (3) ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือ (4) ผู้ที่อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม” อย่างไรก็ตาม เหตุฉกรรจ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 นั้น มิได้รวมถึงบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงที่ได้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศแก่ลูกเลี้ยง เนื่องจากบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงมิได้เป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองต่อเหยื่อ ทั้งที่สภาพการณ์ปัจจุบัน มีลูกเลี้ยงจำนวนมากที่ถูกบิดาเลี้ยงล่วงละเมิดทางเพศ

นอกจากนี้ยังพบว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเหยื่อในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ตามความเป็นจริงแทนบิดามารดา เช่น ในฐานะเป็นลุง ป้า น้า อา ฯลฯ หรือกรณีเป็นเครือญาติหรือเป็นบุคคลในครอบครัวอื่น ๆ เช่น เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดา หรือลูกพี่ลูกน้อง มีการก่อเหตุข่มขืนกระทำชำเราแก่สมาชิกในครอบครัว แต่บทบัญญัติแห่งมาตรา 285 ก็มิได้ครอบคลุมถึงเช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ซึ่งได้กำหนดให้การข่มขืนกระทำชำเราบุคคลซึ่งอยู่ในบางสถานะให้เป็นเหตุฉกรรจ์นั้น ยังมีการกำหนดขอบเขตและตีความอย่างแคบ ยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่นับวันจะมีการกระทำความผิดอาญาในลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้สามารถนำมาใช้คุ้มครองกรณีการล่วงละเมิดทางเพศที่บิดาเลี้ยงกระทำต่อลูกเลี้ยงหรือกรณีของมารดาเลี้ยงที่ได้กระทำต่อลูกเลี้ยง ตลอดจนผู้มีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง และเครือญาติซึ่งเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับเหยื่อ เพื่อให้บทบัญญัติดังกล่าวสามารถนำมาใช้คุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำซึ่งตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดทางเพศในกรณีดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นที่มาที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษา “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ในการกระทำ

⁵ สำนักข่าวทีนิวส์, เลวสุดบรรยาย พ่อเลี้ยงลักพาตัวและข่มขืน 2 พี่น้อง จนตั้งท้องชู้หากติดต่อแม่จะฆ่ายกครัว, [Online]. ค้นหามาได้จาก <http://www.tnews.co.th/contents/394652>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.

ความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว” ในครั้งนี้

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ พบว่ามีแนวคิดที่สำคัญสมควรนำมากล่าวถึงได้แก่ แนวคิดการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิดทางเพศตามหลักมาตรฐานสากลอันได้แก่ปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ และแนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิดทางเพศตามหลักมาตรฐานสากล

บทบัญญัติข้อ 1 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนความว่า “ มนุษย์ทั้งปวงเกิดมาามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ” แต่ในขณะเดียวกัน ความเป็นจริงในสังคมได้มีการก่ออาชญากรรมในลักษณะต่างๆ มากมาย รวมถึงการกระทำความผิดทางเพศด้วย ดังนั้น ไม่เพียงแต่จะมีบทบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่บรรดาประเทศสมาชิกยังได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับสิทธินี้ไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อสร้างหลักประกันพื้นฐานให้ประชาชนได้เกิดความมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองจากการก่ออาชญากรรมอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะในระดับสากลหรือในระดับรัฐ

2.1.1 ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ มีปรัชญาพื้นฐานที่สำคัญคือ ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องได้รับการยอมรับ และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมได้รับการพัฒนาต่อมา และมีผลในการพัฒนาหลักกฎหมายอาญาระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรม ได้มุ่งให้ความสำคัญต่อสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมมากขึ้น มิได้มองแค่เหยื่ออาชญากรรมเป็นเพียงพยานหลักฐาน (พยานบุคคล) ชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญต่อเหยื่ออาชญากรรมโดยมุ่งคุ้มครองประโยชน์อันสูงสุดที่เหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการเยียวยาจากกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ⁶

2.1.2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

อนุสัญญาฉบับนี้ มุ่งที่จะตั้งมาตรฐานสากลเพื่อคุ้มครองเด็กเป็นพิเศษ โดยกำหนดหลักการคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพและสวัสดิการของเด็กไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มุ่งคุ้มครองไม่ให้

⁶ อภิรักษ์ ทิมวงศ์, (2544), สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ : ผลกระทบต่อประเทศไทย. (ปรินูญานิตศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2-3.

เด็กถูกข่มเหงรังแก หรือถูกละเมิดสิทธิเนื้อร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ รวมทั้ง สวัสดิภาพ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เช่น การถูกทำร้าย การฆ่า การล่วงละเมิดทางเพศ ขูดรีดหากำไรทางเพศ หรือค้ากำไรทางเศรษฐกิจหรือนำเด็กไปเป็นวัตถุซื้อขาย หรือปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อสวัสดิภาพเด็ก รวมทั้งคุ้มครองให้มีการเยียวยาฟื้นฟูเด็ก ผู้ตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าวให้กลับเข้าสู่สภาพปกติโดยเร็วที่สุด ดังที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาข้อ 19 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรุนแรงทั้งปวง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การทำร้าย การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การแสวงประโยชน์ รวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศขณะอยู่ในการดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล โดยมาตรการคุ้มครองดังกล่าว รวมถึงแผนงานทางสังคมในการให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็ก และบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล ตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับป้องกันในรูปแบบอื่น⁷

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ให้ความหมายของเหยื่ออาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง “บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน รวมทั้งเสรีภาพหรือสิทธิอื่นใด” โดยสามารถแบ่งประเภทของเหยื่ออาชญากรรมได้ 7 ประเภทดังต่อไปนี้⁸

1) เหยื่อที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เหยื่อประเภทนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใด ๆ กับอาชญากร เป็นเพียงผู้รับเคราะห์จากอาชญากรเท่านั้น

2) ผู้เป็นเหยื่อของตนเอง หมายถึง ตนเองคืออาชญากร หรือเรียกการกระทำของเหยื่อแบบนี้ว่า อาชญากรที่ปราศจากเหยื่อ เช่น โสเภณี นักการพนัน คนติดยาเสพติด เป็นต้น

3) เหยื่อที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม เหยื่อประเภทนี้ มักทำการบางสิ่งบางอย่างเป็นที่ขัดใจอาชญากร การกระทำดังกล่าวเป็นตัวกระตุ้นทำให้อาชญากรทำร้ายเหยื่อ

4) เหยื่อที่จงใจให้เกิดอาชญากรรม เช่น การเดินในที่เปลี่ยวตามลำพัง ทำให้อาจถูกชิงทรัพย์หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศได้

5) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ เช่น คนแก่ เด็ก ผู้หญิง คนเจ็บป่วยทางจิต เหยื่อถือว่าเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรก็ตาม แต่นับว่าง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของอาชญากร

6) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม เป็นบุคคลที่ไม่อยู่ในฐานะเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม และอยู่ในฐานะที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากอาชญากรเมื่อใดก็ได้

7) เหยื่อการเมือง เป็นบุคคลที่ถูกฝ่ายที่มีอำนาจทางการเมือง เจาะจงว่า เป็นผู้ที่กระทำความผิดหรือเป็นอาชญากร โดยอาศัยกฎหมายอาญาที่มีอยู่เป็นหลักในการกล่าวหา

⁷ กมลินทร์ พินิจภูวดล, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : สิทธิเด็กในประเทศไทย. บทบัญญัติฯ 53. (ธันวาคม 2540) หน้า 100-105.

⁸ อัจฉริยา ชูตินันท์, (2561), *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน). หน้า 90.

3. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยา ในการกระทำความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว

ปัจจุบัน การก่อเหตุช่มชู้กระทำชำเราเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่น่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน โดยผู้ก่อเหตุเป็นบุคคลในครอบครัว หนึ่ง เหตุจรรยาในความผิดทางเพศ ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 แต่จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องบางประการ ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนตามความเป็นจริงได้ ทำให้เด็กและเยาวชนที่ถูกช่มชู้กระทำชำเราหรือกระทำอนาจารไม่สามารถได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัตินี้ได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงกระทำต่อลูกเลี้ยง เมื่อพิจารณาจากสถิติของการช่มชู้กระทำชำเรา ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่า การล่วงละเมิดทางเพศส่วนใหญ่ผู้ก่อเหตุมักเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันกับเหยื่อ ซึ่งอาศัยเหตุแห่งการอยู่ร่วมบ้านชานชาเดียวกัน ทำให้มีโอกาสลงมือกระทำการช่มชู้กระทำชำเราเหยื่อ โดยเฉพาะกรณีของบิดาเลี้ยงที่ได้กระทำต่อลูกเลี้ยงพบว่าในปัจจุบันมีเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจำนวนมาก ที่สำคัญ เหยื่อซึ่งเป็นลูกเลี้ยง ไม่อาจหนีไปจากสถานการณ์อันล่อแหลมที่อาจเกิดการกระทำความผิดทางเพศได้ เนื่องจากเหยื่ออาศัยอยู่กับมารดาซึ่งเป็นผู้ปกครอง และบางกรณีพบว่า มารดามีส่วนรู้เห็นในการกระทำของบิดาเลี้ยงของเหยื่อ หรือในบางกรณีก็ไม่เชื่อว่าบิดาเลี้ยงจะสามารถลงมือก่อเหตุกับเหยื่อซึ่งเป็นบุตรของตนได้ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากตัวของมารดาเองต้องอาศัยเงินของบิดาเลี้ยงในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตร ส่งผลทำให้ต้องยินยอมให้มีการกระทำความผิดทางเพศเกิดขึ้นภายในครอบครัว ส่วนกรณีการช่มชู้กระทำชำเราโดยผู้กระทำเป็นมารดาเลี้ยงซึ่งได้กระทำต่อลูกเลี้ยงนั้น ถึงแม้ยังไม่มีปรากฏว่าเคยเกิดในประเทศไทย แต่ก็เคยเกิดขึ้นในต่างประเทศแม้จะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนักก็ตาม แต่ก็เป็นการกระทำความผิดทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

หนึ่ง มาตรา 285 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเพิ่มโทษกรณีกระทำชำเรา ผู้อยู่ในอำนาจปกครองเอาไว้ แต่เนื่องจากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นความผิดอาญา ซึ่งต้องตีความโดยเคร่งครัด ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญามีได้มีการให้คำจำกัดความคำว่า ผู้อยู่ในความปกครองเอาไว้ ดังนั้นจึงต้องตีความความหมายของคำว่า “ผู้อยู่ในความปกครอง” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 เมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 แล้วพบว่า ผู้กระทำได้กระทำต่อผู้สืบสันดาน ย่อมหมายถึง ผู้กระทำเป็นบิดาทางสายโลหิตกระทำต่อบุตรของตนไม่ว่าบุตรดังกล่าวจะเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และกรณีผู้อยู่ในความปกครอง ย่อมหมายถึง บิดาที่ได้อำนาจการปกครองมาโดยกฎหมาย อันหมายถึง บิดาบุญธรรมนั่นเอง บทบัญญัตินี้ดังกล่าวหาได้มีถ้อยคำใด ที่กล่าวถึงกรณีของบิดาหรือมารดาเลี้ยง ซึ่งเป็นกรณีบิดาหรือมารดาเลี้ยงได้มาอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาของเหยื่อ อันเป็นเหตุให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงต้องมาอยู่ร่วมชานชาเดียวกันกับลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดเหตุจรรยา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดทางเพศต้องได้รับโทษหนัก

ขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 กรณีการกระทำต่อผู้อยู่ในความปกครองจึงไม่ควรหมายความถึงเฉพาะ ผู้อยู่ในความปกครองตามกฎหมาย ควรตีความอย่างกว้างโดยให้หมายความรวมถึงบิดาหรือมารดาเลี้ยง ซึ่งต้องมาอยู่ร่วมชายคากับผู้ถูกระทำและมีโอกาสก่อเหตุอาชญากรรมทางเพศสูงกว่าปกติทั่วไปให้เป็นเหตุจรรยาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่า นอกจากพบการกระทำความผิดทางเพศโดยบิดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยงแล้ว ยังพบว่ามีกรกระทำทำความผิดทางเพศ ที่ผู้ก่อเหตุเป็นเครือญาติกับเหยื่อเกิดขึ้นหลายกรณี เช่น กรณีปู่ ลุง อา ลุงเขย ฯลฯ โดยบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงของเหยื่อ ซึ่งด้วยความจำเป็นที่บิดามารดาของเหยื่อได้ส่งบุตรหลานของตนไปอยู่ในความปกครองตามความเป็นจริง เพื่อสะดวกด้านการศึกษา แต่บทบัญญัติมาตรา 285 ซึ่งเป็นบทกำหนดเหตุจรรยาที่ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงแต่ประการใด ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การตีความ ความเป็นจริงของคำว่า ผู้อยู่ในความปกครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ควรตีความตามความเป็นจริง เพื่อให้การคุ้มครองผู้อยู่ในความปกครอง ตามมาตรา 285 ครอบคลุมถึงกรณีการข่มขืนกระทำชำเราซึ่งผู้กระทำเป็นเครือญาติและมีอำนาจปกครองตามความเป็นจริงแก่เหยื่อด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นเครือญาติ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 มิได้ให้บัญญัติถึงกรณีที่ผู้กระทำกับเหยื่อมีความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือญาติ เช่น เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน หรือเป็นเครือญาติในลักษณะอื่น ดังที่เคยเกิดกรณีการข่มขืนกระทำชำเราที่กระทำโดยเครือญาติ เช่น กรณีเหยื่อถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลที่เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน บุคคลที่เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือบุคคลที่เป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน เนื่องจากเหยื่อโดยส่วนใหญ่เป็นเด็ก ยังไม่อาจหลีกเลี่ยงไปจากสถานการณ์ที่อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ ด้วยตนเองได้ ที่สำคัญเหยื่อต้องเข้าไปอยู่ร่วมชายคากับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเครือญาติ และถึงแม้บางกรณีมิได้อยู่ร่วมชายคา แต่บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงตัวเหยื่อได้ง่ายกว่าบุคคลอื่นทั่วไป อันเนื่องมาจากบ้านเรือนอาศัยอยู่บริเวณใกล้กันและด้วยความที่เป็นเครือญาติก็ทำให้สามารถเข้าออกในบ้านพักอาศัยของเหยื่อได้ง่าย ทำให้มีโอกาสก่อเหตุกระทำความผิดทางเพศได้ง่ายกว่าบุคคลอื่นทั่วไป เป็นต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรขยายขอบเขตของการบังคับใช้มาตรา 285 ให้ครอบคลุมถึงผู้กระทำที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อเหยื่อในลักษณะเป็นเครือญาติ โดยจำกัดความดังกล่าว ควรนำบทบัญญัติของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาเป็นแนวทาง

4. เหตุผลความจำเป็นในการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 285 ให้คุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบิดาหรือมารดาเลี้ยง ผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง และผู้เป็นเครือญาติ ในปัจจุบันการกระทำความผิดทางเพศได้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการกระทำความผิด ทางเพศที่ผู้กระทำและเหยื่อมีความสัมพันธ์เป็นครอบครัวเดียวกันอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งความสัมพันธ์กันโดยเป็นเครือญาติตามสายโลหิต และความสัมพันธ์เป็นเครือญาติผ่านการแต่งงานของบุคคลในครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า

มีการกระทำความผิดทางเพศโดยการข่มขืนกระทำชำเราและการทำอนาจาร กรณีของบิดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงกระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง กรณีเครือญาติเช่นเป็นลูกพี่ลูกน้อง เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว

ด้วยเหตุที่มีความสัมพันธ์กับเหยื่อในฐานะเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันดังกล่าวนี้เอง เมื่อก่อนเหตุกระทำความผิดทางเพศลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อเหยื่อจึงส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และต่อความคาดหวังของสังคมได้มากกว่าการก่อเหตุโดยบุคคลอื่นซึ่งมิได้มีความสัมพันธ์เป็นสมาชิกในครอบครัวกับเหยื่อ ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรมีการบัญญัติให้เหตุฉกรรจ์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ให้ผู้กระทำความผิดทางเพศตาม มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 ซึ่งได้กระทำต่อสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ต้องได้รับโทษหนักขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองต่อเหยื่อซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัว และเป็นการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ให้สอดคล้องกับนานาอารยประเทศยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัวซึ่งพบว่ายังไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง และกรณีการกระทำต่อผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

มาตรา 285 “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดานผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ ซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครองตามความเป็นจริง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

ผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ หมายถึง พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน พี่หรือน้องของบิดา พี่หรือน้องของมารดา บุตรของพี่หรือน้องของบิดาหรือมารดา ผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา หรือบุตรของผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา

ความปกครองตามความเป็นจริง หมายถึง การมีส่วนร่วมให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือให้ทรัพย์สินแก่การยังชีพ”

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการกระทำความผิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัว หรือผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ โดยกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ที่ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น

